

Z p r a v o d a j

2/2013

Vydává Územní sdružení Českého zahrádkářského svazu Šumperk
Za redakční radu: Marek Ant. a kolektiv odborných instruktorů
V Šumperku – říjen 2013

Aktuální informace pro výbory ZO ČZS

1. Neprodané příspěvkové známky ČZS – rok 2013 je nutné vrátit maximálně do 31. 10. 2013 na PÚS ČZS. Pozdější vratka nemůže být již akceptována a finanční částka za vrácené známky nebude ZO vrácena.
2. Prodej příspěvkových známek na rok 2014 bude k dispozici na ÚS od 1. 11. 2014. Příspěvková známka má hodnotu 100 Kč (stejně jako v roce 2013) a finanční částka se dělí 40% pro ZO, 30% pro ÚS a 30% pro RR ČZS. Příspěvková známka musí být zakoupena i pro „čestné členy“ ZO a to dle zvážení výboru ZO, buď ji zaplatí člen nebo příslušná ZO, která čestné členství udělila (dle ekonomických možností člena). Při oděru členských známek obdržíte opět zdarma pro každého člena ZO Rukověť zahrádkáře – 2014.
3. V roce 2014 proběhnou výroční – volební členské schůze, na všech úrovních ČZS, pro volební období 2014 – 2019.
Dle rozhodnutí předsednictva ÚS ze dne 8. 10. 2013 je nutné, aby tyto schůze v ZO proběhly maximálně do 30. 4. 2014.
I když víme, že některé ZO každoročně schůzují, ať už z jakýchkoli důvodů i po tomto termínu, musí se v roce 2014 přizpůsobit požadovanému termínu. Má to vazbu na další termíny – na konferenci Územních sdružení a na Sněm shromáždění delegátů RR – ČZS.
Konference ÚS v našem okrese Šumperk, Jeseník musí proběhnout do 30. 5. 2014 a Sněm RR v září nebo v říjnu 2014 (přesné termíny konání těchto akcí vám bude vhodnou formou sděleno). Na těchto jednání schůzí musí proběhnout volby delegátů a členů do vyšších orgánů svazu.
PÚS již nyní doporučuje výborům ZO zaměřit pozornost na obsazení funkcí do výboru ZO na nové volební období, především na volbu předsedy ZO. Dále je potřeba promyslet a připravit plán práce a činnosti ZO, dále je potřeba se věnovat práci na venek a tím propagovat zahrádkářské hnutí ve své obci, městě a regionu v novém období. Pozornost věnovat především vypracování a schválení na členské schůzi Osadního řádu dle nového Občanského zákoníku (vzorový osadní řád zveřejní RR – ČZS ve svém Věstníku).
4. PÚS opět upozorňuje všechny výbory ZO, že úřední hodiny jsou každou první a druhou středu v měsíci od 10:00 do 14:00 hod.
Kancelář ÚS se nachází ve firmě Agritec s. r. o. na ulici Zemědělská 16 v Šumperku – Temenice.

Co přináší nový Občanský zákoník pro nás zahrádkáře

Platnost tohoto zákona je od 1. ledna 2014. Zčásti zavádí povinnosti a práva nová. Zákon např. již přímo zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob nebo vykonávat takové činy, jež mají za cíl jiné osoby obtěžovat nebo dokonce poškodit. Dosud chybějící a jistě nutné ustanovení. Opakovanou samozřejmostí se stal zákaz rušení formou tzv. imisí (vnikání). Tedy povinnost zdržet se všeho přímého i nepřímého rušení, všeho co způsobuje nežádoucí dopady v sousedství a ztěžuje jinému jeho běžný život. Příkladně se uvádí vnikání odpadu, vody, kouře, prachu, plynů, pachů, světla, stínění, hluku, otřesů a podobně včetně vnikání zvířat, čímž by soused nad míru přiměřenou místním poměrům obtěžován ve svých právech na pokojné užívání svého mezejtka. Z logiky věci se předpokládá, že uvedené imise mají jistou nežádoucí intenzitu, dobu trvání a svůj specifický charakter v míře přesahující obvyklé, resp. místní poměry. To neplatí, pokud k něčemu, co lze za obtěžování považovat, není zvláštní právní důvod, úřední souhlas nebo jiné povolení či

vůbec oprávněný, evt. nezbytný důvod. Pokud imise, prach, hluk, kouř apod. způsobuje nějaký povolený výrobní či jiný provoz, což je naprostá novinka, mají majitelé obtěžovaných pozemků právo na náhradu způsobované újmy, v tomto případě na finanční satisfakci. To znamená, že pro každé vlastnictví, i když je jinak chráněné zákonem a je nedotknutelné a má v právu absolutní povahu, platí jistá zákonná omezení. Zavádí se a je to vcelku samozřejmé, že ocitne-li se cizí věc nebo zvíře na sousedově pozemku, je soused povinen ji jejímu vlastníkovvi vydat. Jinak je povinen mu umožnit vstup na svůj pozemek, aby si její majitel mohl svou věc nebo zvíře vyhledat a odstranit. Ovšem také i s tím, že soused, vlastník věci je povinen nahradit případnou způsobenou škodu. Pokud se jedná o včely, je tomu částečně jinak. V případě, že vlétné roj na cizí pozemek a smísí se s jinými včelami, včely se nikomu již nemusí vydat. Jinak samozřejmě pokud roj visí na větvi, tak se vydat musí. A k vydávání vzniklých věcí nově přistupuje i zadržovací právo, to znamená, že pokud věc vniklá na cizí pozemek způsobí škodu, není vlastník pozemku povinen ji vydat, dokud nedojde k dohodě o náhradě škody. Ovoce, které ze stromu spadne na sousední pozemek, se nově stává vlastnictvím souseda. Převisy vegetace a jiné přerosty včetně kořenů je možné odstraňovat jako dosud, ovšem s ohledem na stav vegetace a to citlivým a šetrným způsobem. Zcela nové a specifické ustanovení a zahrádkářskou veřejností požadované je v § 1017, podle které se soused může dožadovat, aby se vlastník pozemku zdržel sázení stromů těsné blízkosti hranic pozemků, případně, aby již vysázené stromy odstranil. Vyjimku mají chráněné stromy apod. Pokud se týče vysokých keřů, zákon sice nic nestanoví, ale je nutno i k tomuto pravidlu analogicky přihlídnout. Pro výsadbu stromů u hranic parcel se zákonem stanovuje min. vzdálenost od hranic a ta činí 3 metry pro stromy obvykle přesahující výšku 3 metry a u ostatních stromů je to 1,5 metru. Soused se také nově může dožadovat i přiměřené vzdálenosti stavby od hranice pozemků, stejně toho, aby sousední stavba byla zabezpečena tak, aby z ní k sousedovi nestékala voda, nepadal led nebo sníh, případně něco jiného. Stále platí, že pokud soused nezbytně potřebuje k údržbě své nemovitosti cizí pozemek, má mu to být podle okolností přiměřeně umožněno. Ovšem také s tím, že soused odpovídá za vznik a náhradu případně při tom způsobené škody. A co jsou to ty rozhrady, o kterých se v zákoně hovoří? Myslí se tím ploty, meze, zdi anebo strouhy a jiné hraniční překážky mezi nemovitostmi. Pokud není právo jinak definované, zákon stanoví, že tyto věci jsou společné a každý je může užívat do jedné poloviny ze svojí strany a nebránit v užívání sousedovi. Každý vlastník je ovšem rovněž povinen rozhrady udržovat v dobrém stavu, resp. rozhradu nepoškozovat, v opačném případě nahradit sousedovi vzniklou škodu. Soud rovněž může přikázat její obnovení tomu, kdo ji poškodil. Stále rovněž platí, že v odůvodněných případech může soud na návrh stavebního úřadu vlastníkovvi sousedního pozemku nařídít, aby svůj pozemek oplotil. Zákon také zavádí právo nezbytné cesty. To dříve chybělo a znamená, že vlastník nemovitosti, kterou nemůže řádně užívat nebo s ní hospodařit, má právo požadovat, aby mu soused za náhradu vzniklé újmy evt. po složení jistoty povolil nezbytný přístup ke svému majetku. Nedojde-li k dohodě, posoudí a rozhodne v této věci soud. Je samozřejmé, že náklady spojené se zřízením cesty a s jejím udržováním nese ten, v jehož prospěch byla zřízena, samozřejmě i zde je možná dohoda, pokud jde o spoluužívání s majitelem pozemku či s jinými osobami a to vše podle okolností a konkrétní situace. Občasný zákoník přináší mnohé zásadní a rozsáhlé změny, nově se upravuje soukromé právo a posiluje smluvní svoboda, řada věcí se nově definuje. Obecně se předpokládá, že úplné osvojení nových pravidel bude trvat delší dobu a na mnohé nejasné otázky odpoví až soudy. Nový občasný zákoník zruší desítky stávajících zákonů, bude na něj navazovat řada nových prováděcích předpisů a změn v jiných zákonech a nové zákony.

Instruktoři radí a doporučují

Podzim na zahrádkách

Říjen dává svojí proměnlivostí počasí každému najevo, že je již opravdový podzim. Pokračuje se ve sklizni jádovin – zimní odrůdy jablek (TOPAZ, GOLDEN DELICIOUS apod.), hrušní (DICOLO, LUCASOVA apod.). Pěstovaných odrůd jádovin je velké množství a každá odrůda má svojí správnou sklizňovou zralost, ze které při sklizni vycházejte.

Sklízejte nejlépe za sucha citlivým oddělením plodu od plodonoše. Od vyrosení plodů na hromadách venku se již upustilo, neboť takto ošetřené plody neměly i přes lepší vzhled (lepší vybarvení) tak dlouhou skladovatelnost a bylo u nich pozorováno větší napadení houbovými chorobami na skládce. Ovoce je doporučeno sklízet se stopkou a ve vydezinfikovaných obalech ukládat do chladných, větraných prostor, odkud je budete přenášet na zimní uskladnění. Pro uskladnění vyberte jen kvalitní plody, ostatní zpracujte podle potřeby.

Po sklizni přihnojte ovocné rostliny kompostem, nebo umělými jednosložkovými hnojivy (draselná a fosforečná), půdu okolo keřů a stromků bobulovin mělce zkyprěte a odplevelte. Odplozené výhony maliníku a ostružníku odstraňte. Na kmenech slivoní obnovte lepové pásy, které zabraňují pídálce podzimní vylézt do koruny, stromy peckovin zbavte moniliozních plodů a kmeny jádrovin lepenkových pásů (likvidací zničíte zde ukrytá stadia škodlivého hmyzu).

V druhé polovině měsíce začínají ovocné školky s prodejem ovocných stromků a pěstitelé doplňují zahrádku výsadbou dalších ovocných dřevin. Nejšetnější způsob výsadby by byl tzv. „ze země do země“, ale to nám nákup ve školce neumožňuje. Proto je doporučeno nakoupenou sadbu (stromky a keře) před vlastní výsadbou ponořit na 1 den do vody. Ovocnou sadbu můžete sázet až do konce listopadu. Výsadbou broskvoní na definitivní stanoviště odložte až na jaro, na podzim koupené stromky na zahrádce založte do země. Podobně postupujte u sadby vinné révy, ořešáků, kdouloní a ostružníku – počkejte až na jaro.

Je hlavní období sklizně košťálové (zelí na skladování a zelí kruhárenské bílé i červené se sklízí již začátkem měsíce), ale i listové zeleniny. Vlhké počasí měsíce je příznivé pro dorůstání kořenů a proto se sklizní kořenové zeleniny počkejte do konce měsíce. Sklidte letní pórek a dokončete sklizeň plodové zeleniny. Rajčata, která by již nedozrála (nevybarvená) můžete použít na zpracování do čalamád. Kořenovou zeleninu sklízejte za sucha, aby kořeny byly suché.

Růžičková kapusta, o které se traduje názor na téměř největší mrazuvzdornost mezi zeleninami, má i odrůdy (např. KARPO), které je třeba sklídit již koncem října, zatímco např. známá ZÁVITKA zimu vydrží.

Říjen je rovněž měsícem výsadby okrasných dřevin, stálezelené a jehličnany je možné vysazovat do konce měsíce. Vysazují se též opadavé listnáče na tvarové živé ploty, při požadavku na širší živý plot se vysazují 2 řady těchto dřevin. Na osázení pergol některými druhy popínavých rostlin a na vytvoření rostlinné stěny z těchto pnoucích rostlin je v tomto měsíci také vhodná doba – loubinec, lonicera.

V tomto období se řízkují fuchsie, řízkovance muškátů ze září přesazujte a příp. zaštipujte (při dosáhnutí výšky 10 cm), na rozřezování můžete použít i balkonové květiny, které z jejich letního stanoviště uklízíte a odnášíte na přezimování. Řízky rododendronů, které jste nařezovali začátkem léta a nyní mají kořeny, sázejte do pařeniště. Z popínavých rostlin, které setrvávají přes zimu na konstrukci a které nyní vyvazujete, můžete odebírat zimní řízky. Také mladé výhony pnoucích růží vyvazujte ke konstrukci, staré výhony, na nichž byly květy zkrátte aspoň na 5 cm od hlavního stonku a rostliny prořežte, u keřových růží proveďte celkové zakrácení o cca 1/3 a nakopčení.

Můžete sázet keřové i stromkové růže – u keřových sázejte tak hluboko, aby místo očkování bylo dostatečně zakryté zeminou. Přichází také doba ošetření vodních ploch na zahrádce – jezírko vyčistěte a napněte přes něj síť, aby do něho nepadalo listí a jiné zbytky vegetace. U chryzantém vyštipujte přebytečná poupata, u košatých typů střední poupě pro dobré rozvětvení. Rostlinám, choulostivým na namrznutí připravte zakrytí u země (plamének), ale i nad zemí (např. vistárie). Začít s řezem můžete u některých popínavých dřevin. Cibule a hlízky cibulovin a hlíznatých květin vybírejte z půdy – mečíky, dosny, hlíznaté begonie – a nechte je doschnout na dobře větraném a bezmrazném místě, potom uložte na místa, vhodná k přezimování. Trvalky přihnojte kompostem a husté, nebo staré trsy rozdělte. Choulostivější druhy mobilní zeleně, které byly přes léto umístěné na zahrádce, také ukliděte.

Chystáme se sázet ovocné stromky

Každý rok na podzim a zjara je toto téma aktuální. Přestože mnoho rad a doporučení bylo už prezentováno, zahrádkářské poradny dosvědčí, že zejména začínající zahrádkáři hrubě chybují.

Kdy sázet? Na podzim či zjara? Obojí je možné – kromě broskví, ty sázejte vždy zjara. Na podzim bývá větší výběr. Celoročně můžeme vysazovat stromky kontejnerované (v nádobkách). Kvalita kořenů je důležitější, korunka se dá napravit. Otázka, zda řez hned po výsadbě (při podzimní výsadbě), nebo časně zjara, není podstatná. V prodeji se objevují i nové odrůdy a podnože, veřejnosti dosud neznámé. Reklamu berme s rezervou, nedůvěřujme všemu, co je nám řečeno.

Výběr odrůd a podnoží pro naše konkrétní podmínky je složitější a stojí za to, poradit se u zkušeného ovocnáře či v nejbližší organizaci zahrádkářů.

V poslední době se dostává na trh v ČR řada nových odrůd jabloní, z nich některé pravděpodobně brzy nahradí tradičně pěstované odrůdy. Značná část zahrádkářů je dost konzervativní, má v oblibě jen ty své staré odrůdy. Tyto odrůdy jsou ověřeny dlouhodobým pěstováním na Jesenicku a Šumpersku. Musíme však upozornit na často mylná tvrzení, že tyto staré odrůdy jsou odolnější než nové. Není to vždy pravda. Současné trendy ve šlechtění nových odrůd jabloní zohledňují nejen zlepšení chuťových vlastností, ale i odolnost k nejzávažnějším chorobám, charakteru růstu / sloupcovité jabloně /, v poslední době dosažení červené barvy dužiny / výrazné zvýšení množství antioxidantů / a podobně. Z velkého množství nových a novějších odrůd jabloní bychom chtěli upozornit naše zahrádkáře na některé z nich, které se jeví velmi perspektivní.

Perspektivní odrůdy:

Ametyst – letní odrůda, velice atraktivní, červené barvy s ojíněním, chuť velmi dobrá. V horších podmínkách doporučuji silnější podnož, než M9. Nutná probírka plůdků. Resistentní k běžným rasám strupovitosti.

Zita – ranně letní odrůda, plody menší až střední velikosti, červené, atraktivní, velmi dobré chuti. Vyžaduje probírku plůdků. Je tolerantní ke strupovitosti.

Juno – ranně letní odrůda, nenáročná na pěstování, plody jsou větší, červené. Chuť je dobrá. Je resistentní ke strupovitosti na polygenním základě.

Sentima – podzimní až ranně zimní odrůda z VŠÚO Holovousy, která vyniká výbornou chutí. Ke strupovitosti je málo náchylná.

Vysočina – podzimní odrůda, připomínající Mc Intoch. Plody atraktivní, dobré chuti. Nutná probírka plůdků. Resistentní k běžným rasám strupovitosti.

Vanda – podzimní až ranně zimní odrůda s výbornou chutí. Plody atraktivní, červené. Resistentní k běžným rasám strupovitosti. V prvních letech po výsadbě možný výskyt fyziologické skvrnitosti dužiny.

Angold – je už poměrně déle na trhu, přesto je málo vysazovanou odrůdou. Jde o zimní odrůdu. Plody atraktivní, dobré chuti, růst převislý. Nutná probírka. Plodnost je velmi vysoká. Tolerantní ke strupovitosti. Doporučuji ji vysazovat na Javornicko, ve vyšších oblastech do 350 m nad mořem. Odrůda vyniká odolností květů a plůdků proti jarním mrazíkům, což se potvrdilo v loňském roce (2012).

Orion – zimní odrůda. Plody žluté s červ. líčkem. Vyniká chutí. Z odrůd typu Golden Delicious se mi jeví jako nejméně náročná na polohu. Lze ji pěstovat i ve středních polohách. Je resistentní k běžným rasám strupovitosti.

Sirius – zimní žlutá odrůda, náročná na polohu. Doporučuji ji zejména pro Javornicko. Chuť je výborná. Je resistentní k běžným rasám strupovitosti.

Red Topaz – zimní červenoplodá odrůda s výbornou chutí. Potřebuje teplejší polohy, doporučuji ji na Javornicko. Je resistentní k běžným rasám strupovitosti. Nutná probírka plůdků.

Karneval – zimní odrůda, náročnější na polohu. Doporučuji pro Javornicko a nižší polohy Šumperka a Jesenicka. Plody jsou mimořádně atraktivní, na žlutém základě široké červené pruhy. Chuť je velmi dobrá, je resistentní k běžným rasám strupovitosti.

Na základě mnoha dotazů zahrádkářů ještě „něco“ k ČESNEKU

Co je důležité při pěstování česneku?

Během samotného růstu česneku je ideální narušovat půdu, aby docházelo k jejímu prokypření. Určitě, ale není vhodná příliš hluboká kultivace. Ochrana rostlin česneku spočívá hlavně v pravidelné odplevelování záhonu. Jinak je také třeba odštípnout vrcholy s pacibulkami hned v momentě, kdy se objeví květní stvol. Neučiníte-li tak, váš výnos vás pravděpodobně nemile překvapí. Hnojení se provádí například pomocí Cereritu. Doba sklizení je odvislá od samotných odrůd česneku. **Palíčáky** by se měly sklízet v době, kdy na nich zůstává zhruba pět ještě dužnatých listů. **Nepalíčáky** sklídte v momentu, kdy je nať položena na zemi. Následně sušte česnek i s natí!